CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

MFI 2020

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

PESEL

miejsce na naklejkę

EGZAMIN MATURALNY Z FILOZOFII

POZIOM ROZSZERZONY

DATA: **7 maja 2020 r.**
GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**
CZAS PRACY: **180 minut**
LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50**

NOWA FORMUŁA

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 15 stron (zadania 1–15). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MFI-R1_1P-202

MFI 2020

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Układ graficzny
© CKE 2015

Na podstawie tekstów i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Tekst do zadań 1.–6.

Arystoteles
Etyka nikomachejska

Pozostaje nam obecnie omówienie przyjaźni; jest ona bowiem pewną cnotą lub czymś z cnotą związanym, a ponadto jest czymś dla życia najkonieczniejszym; bo bez przyjaciół nikt nie mógłby pragnąć żyć, chociażby posiadał wszystkie inne dobra […].

[Przyjaźń] jest jednak nie tylko czymś koniecznym, ale też czymś moralnie pięknym; […] wszak są tacy nawet, którzy sądzą, że ludzie dobrzy to tyle, co przyjaciele. […]

Owóż, zdaje się, że każdy kocha to, co jest dobre dla niego, i że w znaczeniu bezwzględnym jest godne kochania dobro jako takie […]. Ale każdy kocha nie to, co dla niego jest [istotnie] dobre, lecz to, co mu się wydaje takim. […]

Trzy tedy są rodzaje przyczyn, dla których ludzie coś kochają czy lubią, lecz jeśli to uczucie odnosi się do przedmiotów nieożywionych, nie nazywamy go przyjaźnią. Nie można tu bowiem mówić o wzajemności ani życzyć drugiej stronie pomyślności […]; przyjacielowi natomiast należy wedle powszechnego mniemania życzyć tego, co jest dobre ze względu na niego. […] [Aby więc być przyjaciółmi] muszą obie strony [...] żywić wzajemną dla siebie życzliwość i wzajemnie dobrze sobie życzyć, i zdawać sobie z tego sprawę. […]

Ci, co nawzajem są sobie przyjaciółmi, życzą sobie nawzajem dobrze i czynią to ze względu na to, co jest powodem ich przyjaźni. Ludzie więc, którzy są sobie nawzajem przyjaciółmi gwoli wynikającej stąd dla nich korzyści, nie żywią dla siebie uczuć przyjaznych ze względu na osobę przyjaciela, lecz tylko o tyle, o ile dla każdego z nich wynika stąd jakieś dobro. Podobnie ma się rzecz z tymi, którzy są sobie przyjaciółmi ze względu na wynikającą stąd dla nich przyjemność; nie za to bowiem lubią [np.] ludzi gładkich i dowcipnych, że ci posiadają pewne cechy charakteru, lecz za to, że sprawiają im przyjemność. […] Te więc stosunki przyjacielskie są przypadkowe; osobnik bowiem kochany jest tu kochany nie ze względu na to, że jest tym, kim jest, lecz ze względu na to, że bądź przysparza jakiegoś dobra, bądź sprawia przyjemność. Toteż przyjaźnie tego rodzaju łatwo ulegają zerwaniu, jeśli ludzie, między którymi zachodzą, nie pozostają takimi samymi, jak byli; bo gdy przestają być przyjemni lub pożyteczni, to tracą miłość. […]

Doskonałą formą przyjaźni jest przyjaźń między ludźmi etycznie dzielnymi i podobnymi do siebie w dzielności etycznej. […] [P]rzyjaźń ich więc trwa dopóty, dopóki są etycznie dzielni, a dzielność etyczna jest czymś trwałym. I każdy z nich jest dobry w bezwzględnym tego słowa znaczeniu i dobry dla przyjaciela; ci bowiem, którzy są etycznie dzielni, są dobrzy i w bezwzględnym tego słowa znaczeniu, i wzajemnie sobie pożyteczni. […]

Jest rzeczą naturalną, że wypadki takiej przyjaźni są rzadkie; niewiele jest bowiem takich ludzi. Wymaga ona też ponadto czasu i przyzwyczajenia; bo zgodnie z przysłowiem ludzie nie mogą poznać się nawzajem, zanim nie zjedli z sobą owej przysłowiowej beczki soli: i nie mogą zadzierzgnąć przyjaźni i być przyjaciółmi, zanim jeden drugiemu nie wyda się godnym przyjaźni i nie zdobędzie jego zaufania. […]

Skoro więc przyjaźń dzieli się na powyższe rodzaje, to ludzie źli będą przyjaciółmi z uwagi na korzyść lub na przyjemność, jeżeli są pod tymi względami do siebie podobni; ludzie natomiast etycznie dzielni, o tyle, o ile nimi są, będą przyjaciółmi ze względu na osobę przyjaciela. […]

Miłość jest, jak się zdaje, namiętnością, przyjaźń zaś trwałą dyspozycją; bo przedmiotem umiłowania mogą też być przedmioty martwe, w z a j e m n a jednak miłość jest wynikiem wyboru […], a wybór – wynikiem trwałej dyspozycji. I ludzie życzą dobrze tym, dla których żywią uczucie przyjaźni ze względu na nich samych, idąc za nakazem nie uczucia, lecz trwałej

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

dyspozycji; i kochając przyjaciela, kochają to, co jest dla nich dobre, gdyż człowiek dobry, stając się przyjacielem, staje się też dobrem dla swego przyjaciela. Każdy więc z nich obu darzy miłością to, co jest dla niego dobre, i odpłaca równą miarą zarówno w tym, że przyjacielowi [dobrze życzy], jak w przyjemności; bo przyjaźń uchodzi za równość, a jedno i drugie cechuje przede wszystkim ludzi dobrych. […]

Owóż gdzie jest równość, tam musi też, zgodnie z nią, być równość w miłości i we wszystkim innym; ci zaś, co są nierówni, powinni swoje świadczenia kształtować proporcjonalnie do wyższości drugiej strony. […]

Rzeczą moralnie piękną jest wyświadczać dobrodziejstwa, nie myśląc o odpłacie, ale pożyteczną jest rzeczą – doznawać dobrodziejstw. […]

W przyjaźniach opierających się o dzielność etyczną nie przychodzi do skarg, miarą zaś zdaje się postanowienie […] tego, kto wyświadcza dobrodziejstwo; bo istotą dzielności etycznej i charakteru jest postanowienie […].

Arystoteles, *Etyka nikomachejska*, Warszawa 1996.

Zadanie 1. (0–1)

Na podstawie fragmentu tekstu Arystotelesa oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Nie każda przyjaźń jest czymś trwałym.	**P**	**F**
2.	Istnieją trzy rodzaje przyjaźni doskonałej.	**P**	**F**
3.	Przyjaźń doskonała jest zjawiskiem częstym.	**P**	**F**

Zadanie 2. (0–1)

Na podstawie fragmentu tekstu Arystotelesa wymień trzy warunki konieczne przyjaźni.

1. .....

2. .....

3. .....

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**1.**	**2.**
	Maks. liczba pkt	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt		

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 3. (0–2)

Podaj jedno z Arystotelesowskich określeń cnoty, a następnie wyjaśnij – odnosząc się do przytoczonego fragmentu *Etyki nikomachejskiej* i wiedzy własnej dotyczącej pojęcia cnoty u Arystotelesa – na czym polega związek między cnotą a przyjaźnią.

Arystotelesowskie określenie cnoty: ……

……..

Wyjaśnienie: …….

……...…

……...……

…….....

…….....

Zadanie 4. (0–2)

Przyjmując, że w przytoczonym fragmencie *Etyki nikomachejskiej* mamy do czynienia z podziałem logicznym przyjaźni, wymień jej rodzaje oraz podaj kryterium tego podziału.

Rodzaje przyjaźni według Arystotelesa: .....

.....

.....

.....

Kryterium podziału: .....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–1)

Czy – zdaniem Arystotelesa – każdy rodzaj przyjaźni jest *czymś moralnie pięknym* (wartościowym)? Uzasadnij swoją odpowiedź, wykorzystując pojęcia i twierdzenia arystotelesowskiej etyki.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 6. (0–3)

Przedstaw wyrażone w przytoczonym fragmencie stanowisko Arystotelesa dotyczące relacji między przyjaźnią a miłością. Wskaż jedno podobieństwo i jedną różnicę między stanowiskiem Arystotelesa a stanowiskiem Karola Wojtyły w tej sprawie.

Stanowisko Arystotelesa: …….

…….....

……..……

Podobieństwo między stanowiskiem Arystotelesa a stanowiskiem Karola Wojtyły: …….

……..……

……..

……..……

……..……

Różnica między stanowiskiem Arystotelesa a stanowiskiem Karola Wojtyły: ……..

……..……

……..

……..……

……..……

Tekst do zadań 7.–9.

David Hume
Badania dotyczące rozumu ludzkiego

Przyjmuje się powszechnie, że materia jest we wszystkich działaniach aktywowana przez działającą z konieczności siłę i że każdy naturalny skutek jest tak dokładnie określony przez energię swej przyczyny, że w danych okolicznościach żaden inny skutek nie mógłby z niej wyniknąć.

David Hume, *Badania dotyczące rozumu ludzkiego*, Kraków 2004.

Zadanie 7. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A, B albo C i jej uzasadnienie 1., 2. albo 3.

W powyższym fragmencie tekstu Davida Hume'a zawarta jest teza z zakresu

A.	ontologii,	zgodnie z którą	**1.**	związek przyczynowy jest związkiem niekoniecznym.
B.	epistemologii,		**2.**	każdy skutek ma swoją przyczynę.
C.	logiki,		**3.**	w świecie przyrody obowiązuje zasada zachowania energii.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	3.	4.	5.	6.	7.
	Maks. liczba pkt	2	2	1	3	1
	Uzyskana liczba pkt					

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 8. (0–1)

Czy opinia zawarta w przytoczonym fragmencie tekstu jest zgodna z założeniami filozofii Davida Hume'a? Uzasadnij swoją odpowiedź.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9. (0–2)

Przedstaw stanowisko w kwestii przyczynowości, jakiego bronił w swojej filozofii Immanuel Kant, oraz wskaż jedną z różnic między jego stanowiskiem a stanowiskiem Davida Hume'a dotyczącym tej kwestii.

Stanowisko Immanuela Kanta: .....

.....

.....

.....

.....

Różnica: .....

.....

.....

.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Tekst do zadań 10.–12.

John Stuart Mill
O wolności

Celem niniejszego szkicu jest stwierdzenie jednej bardzo prostej zasady, która winna przyświecać wszelkim próbom kontrolowania lub przymuszania jednostki przez społeczeństwo, bez względu na to, czy używa ono siły fizycznej w postaci sankcji prawnych, czy też przymusu moralnego opinii publicznej. Zasada ta brzmi, że jedynym celem usprawiedliwiającym ograniczenie przez ludzkość, indywidualnie lub zbiorowo, swobody działania jakiegokolwiek człowieka jest samoobrona, że jedynym celem, dla osiągnięcia którego ma się prawo sprawować władzę nad członkiem cywilizowanej społeczności wbrew jego woli, jest zapobieżenie krzywdzie innych. [...] Każdy jest odpowiedzialny przed społeczeństwem jedynie za tę część swego postępowania, która dotyczy innych. W tej części, która dotyczy wyłącznie jego samego, jest absolutnie niezależny; ma suwerenną władzę nad sobą, nad swoim ciałem i umysłem.

John Stuart Mill, *O wolności*, Warszawa 1999.

Zadanie 10. (0–3)

W przywołanym fragmencie tekstu John Stuart Mill formułuje tzw. zasadę niekrzywdzenia, która stanowi ważny element reprezentowanego przez niego stanowiska z zakresu filozofii polityki.

Podaj nazwę tego stanowiska i wyjaśnij, na czym ono polega, oraz przedstaw związek między nim a zasadą niekrzywdzenia.

Nazwa stanowiska: ……..

Wyjaśnienie: …….

……..……

……..……

……..……

……..……

Związek między stanowiskiem a zasadą niekrzywdzenia: ……..……

……..…

……..

……..…

……..…

Zadanie 11. (0–2)

W zakończeniu przywołanego fragmentu tekstu *O wolności* John Stuart Mill stwierdza: *Każdy jest odpowiedzialny przed społeczeństwem jedynie za tę część swego postępowania, która dotyczy innych. W tej części, która dotyczy wyłącznie jego samego, jest absolutnie niezależny.*

Sformułuj argument na rzecz przytoczonego stanowiska oraz argument przeciw temu stanowisku.

Argument za: .....

.....

.....

.....

.....

Argument przeciw: .....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	8.	9.	10.	11.
	Maks. liczba pkt	1	2	3	2
	Uzyskana liczba pkt				

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 12. (0–2)

Odwołując się do pojęć i twierdzeń etyki Johna Stuarta Milla, wyjaśnij zasadę użyteczności stanowiącą fundament etyki Johna Stuarta Milla. Rozstrzygnij, czy w świetle tej zasady jest moralnie dopuszczalne skrzywdzenie niewinnych ludzi. Odpowiedź uzasadnij.

Zasada użyteczności: .....

.....

.....

Rozstrzygnięcie i uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13. (0–2)

Wymień trzy typy błędów logicznych. Wybierz jeden z nich, wpisz jego nazwę i scharakteryzuj go na odpowiednio dobranym przez siebie przykładzie.

Typy błędów logicznych:

– .....

– .....

– .....

Nazwa wybranego błędu logicznego i jego charakterystyka: .....

.....

.....

.....

.....

.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 14. (0–2)

Przeczytaj uważnie poniższe rozumowanie i wykonaj polecenia.

Jeżeli Adam jest utylitarystą, to Adam jest Anglikiem.
Adam jest utylitarystą.
Zatem Adam jest Anglikiem.

Używając języka klasycznego rachunku zdań, podaj schemat logiczny, pod który podpada powyższe rozumowanie, a następnie stosując metodę zero-jedynkową, oceń jego poprawność (prawdziwość formuły logicznej / formy zdaniowej).

Schemat logiczny: .....

.....

.....

Sprawdzenie metodą zero-jedynkową: .....

.....

.....

.....

.....

Ocena: .....

.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	12.	13.	14.
	Maks. liczba pkt	2	2	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 15. (0–25)

Napisz wypracowanie na jeden z poniższych tematów.

Temat 1. Plotyn twierdził, że *żyć dobrze i być szczęśliwym to* [*jedno i to*] *samo* (*Enneady*). Jaka, Twoim zdaniem, jest relacja między dobrem moralnym a szczęściem? Rozważ problem, odwołując się do wybranych koncepcji filozoficznych.

Temat 2. *Jestem siłą, co chce być wolna.* […] *Trwać i być wolna może tylko wtedy, jeżeli siebie samą dobrowolnie odda na wytwarzanie dobra, piękna i prawdy. Wówczas dopiero istnieje.*
Czy zgadzasz się z Romanem Ingardenem, że warunkiem trwania i wolności człowieka jest jego więź z wartościami moralnymi, estetycznymi i poznawczymi? Rozważ problem, odwołując się do wybranych koncepcji filozoficznych.

WYPRACOWANIE

na temat nr ……

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	15.
	Maks. liczba pkt	25
	Uzyskana liczba pkt	

BRUDNOPIS *(nie podlega ocenie)*

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl